

Q.P. Code: 30834

Time: 2:30 hrs

MARKS: 75

- NB :** (1) All questions are compulsory
 (2) Figures to the right indicate full marks

1. (A) Choose the correct alternative **(any eight)** (08)
- (i) Zend Avesta is the religious book of _____.
 (Zoroastrianism, Judaism, Christianity)
 - (ii) Telugu belongs to _____ language family.
 (Dravidian, Indo-Aryan, Austro-Asiatic)
 - (iii) _____ is a system of structural inequality which ranks members of a society based on definite criteria.
 (Social stratification, Demography, Diversity)
 - (iv) The _____ Schedule of the Constitution recognises 22 languages.
 (8th, 10th, 12th)
 - (v) _____ is a defect due to extra chromosome.
 (Dyslexia, Down's syndrome, Cretinism)
 - (vi) _____ has the lowest child (0-6 age group) sex ratio in India.
 (Punjab, Haryana, Meghalaya)
 - (vii) _____ water dispute involves the states of Karnataka and Tamil Nadu.
 (Cauvery, Godavari, Krishna)
 - (viii) Article _____ of the Constitution makes special provision for scheduled castes.
 (14, 15, 18)
 - (ix) _____ arises out of religious fundamentalism.
 (Communalism, Casteism, Regionalism)
 - (x) Fundamental Duties are incorporated in the Constitution by Article _____.
 (50, 51, 51A)
- (B) State whether the following statements are True or False **(any seven)**. (07)
- (i) Hindi is the official language of India.
 - (ii) Urban society is heterogeneous in nature.
 - (iii) India has a uniform civil code.
 - (iv) Trachoma is a serious form of conjunctivitis.
 - (v) "Sons of the soil" demand is an example of communalism.
 - (vi) Regionalism refers to the attachment towards own religion.

Q.P. Code: 30834

- (vii) There are 12 Schedules in the Indian Constitution.
- (viii) India has a multi-party system.
- (ix) The 74th Amendment Act gave constitutional status to municipalities.
- (x) The word sovereign means equal respect to all religions.

2. Bring out the linguistic and religious diversity in India. (15)

OR

Explain the problem of gender disparity in India with special reference to declining sex ratio.

3. Define Communalism and explain the factors responsible for growth of communalism in India. (15)

OR

Discuss linguism as a basis for inter-group conflict and suggest measures to resolve linguistic conflicts in India.

4. 'The Preamble reflects the ideal and philosophy of Indian Constitution' - Discuss. (15)

OR

Examine the outstanding features of Indian Constitution.

5. Analyse the implications of 73rd Constitutional Amendment Act. (15)

OR

Write short notes on **any three**:

- (a) Rural-urban divide in India
- (b) Portrayal of women in media
- (c) Special provisions for people with disabilities
- (d) Fundamental Duties of Indian citizens
- (e) Challenges to women's participation in politics

Q.P. Code: 30834

वेळ: २ तास ३० मिनिटे

गुण: ७५

सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १. अ) योग्य पर्याय निवडा.(कोणतेही आठ)

०८

१. झेंडअवेस्टा हायांचा पवित्र धर्मग्रंथ आहे.
(झरोस्ट्रीयन, यहूदी, ख्रिश्चन)
२. तेलगू भाषा समूहाशी निगडीत आहे.
(द्रविडीयन, इंडो आर्यन अस्ट्रो- एशियाटिक)
३.हे संरचनात्मक असमानतेची रचना आहे,जे निश्चित निकषांवर समाजातील लोकांचा क्रम ठरविते.
(सामाजिक स्तरीकरण,जनांकीकी,विविधता)
४. राज्यघटनेच्या.....या परिशिष्टात २२ भाषा आहेत.
(८ व्या,१० व्या,१२ व्या)
५. अधिकच्या क्रोमोसोम मुळे..... हा दोष होतो.
(डीस्लेक्सिया,डाउन्स सिंड्रोम, क्रीटीनिजम)
६. भारतामधीलया राज्यात बालकांचे लिंग गुणोत्तर (०-६ वयोगट)न्यूनतम आहे.
(पंजाब,हरयाणा,मेघालय)
७. जल विवादा मध्ये कर्नाटक आणि तामिळनाडू या राज्यांचा समावेश.
(कावेरी,गोदावरी,कृष्णा)
८. राज्यघटनेच्या कलममध्ये अनुसूचित जातीकरिता विशेष तरतूद दिली आहे.
(१४,१५,१८)
९. धार्मिक मुलभूतपणामुळे.....निर्माण होते.
(जमातवाद,जातीयवाद,प्रांतवाद)
१०. राज्यघटनेत मुलभूत कर्तव्यांचा समावेशया कलमाने करण्यात आला.
(५०,५१,५१अ)

ब) खालील विधाने चूक कि बरोबर आहेत ते सांगा.(कोणतेही सात)

०७

१. हिंदी हि भारताची अधिकृत भाषा आहे.
२. नागरी समाजाचे स्वरूप हे अनेकजीनसी आहे.
३. भारतात समान नागरी संहिता आहे.
४. खुपऱ्या हा डोळ्यांच्या बुबुळांचा होणारा दाह चा गंभीर प्रकार आहे.
५. धरतीपुत्रांची" मागणी हे जमातवादाचे उदाहरण आहे.
६. प्रांतवाद म्हणजे स्वतःच्या धर्माविषयी असणारी जोड होय.

Q.P. Code: 30834

७. भारतीय राज्यघटनेत १२ परिशिष्ठ आहेत.
८. भारतात बहुपक्ष पद्धती आहे.
९. ७४ व्या घटनादुरुस्तीने नगरपालिकांना घटनात्मक दर्जा दिला.
१०. सार्वभौम शब्दाचा अर्थ म्हणजे सर्व धर्मांचा समान आदर होय.

प्रश्न २. भारतातील भाषिक आणि धार्मिक विविधता सांगा.

१५

किंवा

घटत्या लिंग गुणोत्तराच्या संदर्भातील भारतातील लिंग भिन्नतेची समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न ३. जमातावादाची व्याख्या द्या आणि भारतातील जमातावादाच्या वाढीस कारणीभूत असलेले घटक स्पष्ट करा.

१५

किंवा

भाषावाद एक आंतर-गट संघर्ष चर्चा करा आणि भारतातील भाषिक संघर्ष सोडविण्यासाठी उपाय सुचवा.

प्रश्न ४. "प्रस्तावना राज्यघटनेचे आदर्श आणि तत्वज्ञान प्रतिबिंबित करते" चर्चा करा.

१५

किंवा

भारतीय राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.

प्रश्न ५. ७३ व्या घटनादुरुस्ती कायद्याच्या परिणामांचे विश्लेषण करा.

१५

किंवा

कोणत्याही तीन वर टिप लिहा.

१५

- अ. भारतातील ग्रामीण-शहरी दुफळी
- ब. प्रसारमाध्यमातील स्त्रियांचे चित्रण
- क. अपंगत्व असलेल्या व्यक्तींसाठी विशेष तरतुदी
- ड. भारतीय नागरिकांचे मुलभूत कर्तव्ये
- इ. स्त्रियांच्या राजकारणातील सहभागातील आव्हाने
